

Posudek vedoucího na bakalářskou práci Branislava Kotoče

Pojatie zla v Platónových dialógoch Protagoras a Gorgias

Jakub Jirsa, PhD.

Bakalářská práce Branislava Kotoče (dále autor) je hutným, analytickým výkladem několika témat z teorie lidského jednání a možnosti špatného jednání v Platónových dialózech *Prótagoras* a *Gorgias*. Autor v úvodu explicitně odsouvá stranou metafyzické otázky spojené s problémem zla a vzhledem k povaze práce volí užší téma správného a nesprávného jednání. Domnívám se, že text splňuje všechny nároky bakalářské práce: jasné téma a filosoficky relevantní problém, pochopení primární literatury i náležitá znalost relevantních sekundárních interpretací.

Práce nejprve představí autorův přístup ke čtení dialogů a metodologii práce. Až příliš stručně autor popíše základy dvou hlavních interpretačních proudů („developmental“ vs „unitarian“), aby pak jen prohlásil, že tímto se přístupy nevyčerpávají. Pro samotnou práci není tento metodologický úvod příliš důležitý, protože – jak sám autor píše – zastánci obou přístupů interpretují oba dialogy často dohromady. Následují stručné interpretace obou dialogů a poněkud podrobnější pasáže věnující se teorii jednání. V závěru se pak autor snaží popsat možné důsledky špatného jednání pro život člověka a jeho duši.

Obecným problémem práce je naopak její až přílišná stručnost a hutnost. Na několika místech by čtenář uvítal kromě shrnujícího tvrzení (většinou věcně správného či alespoň relevantního) i podrobnější interpretaci Platónova textu či jednotlivých propozic argumentu, kterým autor k tvrzení dospěl.

V práci jsem při jejím čtení našel tři závažnější interpretační problémy, za které jsem do značné míry odpovědný já jako vedoucí a měl jsem je odhalit před finálním odevzdáním práce. Přijde mi, že autor na s. 20 a 30 směšuje skutečnost, že toužit po dané věci je racionální (např. toužím po x, které je nejlepším prostředkem k vyřešení problému, uhašení žízně apod.) s tím, že „racionální touha“ může znamenat i touhu rozumu, resp. podle Platóna rozumové složky duše.

Druhý problém je s tímto spojen. Autor sice na s. 30 správně upozorňuje, že Heda Segvic ve své interpretaci rozlišuje mezi touhou (*epithymia*) a chtěním (*boulésis*) a chtění je podle ní

v textu dialogu *Gorgias* vždy spojeno s rozumovou úvahou o dobrém. Na str. 31 až 32 však předpokládá, že Segvicové úvaha platí o touhách. Domnívám se, že teze Segicové je, že zatímco touha přepokládá domněnku, že její předmět je dobrý, chtění v dialogu *Gorgias* předpokládá vědění o tom, že daný předmět našeho chtění je dobrý. Touha tedy může být zaměřena na předmět, který za dobrý pokládáme, např. slast; avšak podle její interpretace není možné *chtít* jen zdánlivé dobro. Jelikož autor ve svém textu směšuje touhu a chtění, je celá pasáž 3.5 poněkud zmatečná.

Na str. 25-26 je pak špatně interpretován Sókratův argument vyvracející Pólovu tezi, že tyrani a řečníci dělají to, co chtějí (srov. *Gorg.* 468b-d). Není pravda, že „vyhánění lidí z obce, zabavení jejich majetku či trest smrti“ jsou ve skutečnosti špatné, jak píše autor. Sókratovi stačí teze, že tyto činy se mohou dodatečně ukázat jako špatné, samotnému tyranovy neprospěšné.

Následující poznámky se týkají drobnějších problémů v textu.

V poznámce 13 autor píše, že vůle je v antice neexistující termín. Avšak problém spojený s interpretací pojmu *akrasia* není čistě filologický a otázkou je, zda staří Řekové znali koncept vůle (viz. Bernard Williams, *Shame and Necessity*).

Na str. 14 postrádám výklad problematického avšak pravdivého tvrzení, že teze o jednotě ctností podporuje odmítnutí možnosti slabosti vůle v případě vědění o dobrém. Jasnou odpověď neposkytuje ani následující interpretace několika pasáží z dialogu *Prótagoras*.

Interpretace role měřičského umění (s. 17-18) je vzhledem k její závažnosti neadekvátně stručná a lapidární.

Domnívám se, že v dialogu *Prótagoras* není hlavním problémem jen nestálost mínění, na základě kterého jednám (s. 21), ale především skutečnost, že může jít o mínění špatné, nesprávné a nepravdivé.

Rozdíl mezi věděním a míněním se netýká jen možné kalkulace krátkodobých a dlouhodobých cílů, jak se zdá z příliš stručné interpretace na s. 22.

Zmínka o eschatologickém mýtu z dialogu *Gorgiás* na s. 28 si určitě zasluhuje rozpracovat a minimálně odpovědět na otázku, jak se tento mýtus vztahuje k předchozí argumentaci.

Z formálních náležitostí je možné zmínit, že paginace v obsahu ne vždy odpovídá skutečnému stránkování práce a zejm. první poznámka pod čarou by zasloužila úpravu.

Navzdory výše uvedeným výtkám, z nichž mnohé padají na moji hlavu jakožto vedoucího, se domnívám, že práci lze hodnotit minimálně jako **velmi dobrou** a v případě dobře předvedené obhajoby i lépe.

Praha 23.5.2012